

Kuikengras prima in rantsoen

Hoe kun je het gewas van beheersgrasland beter benutten binnen je bedrijfsvoering?

Dat is de insteek van het praktijknetwerk Kruidenrijk Kuikengras. „Als je kuikengras op een goede manier produceert, kan het een belangrijk onderdeel van je rantsoen zijn”, zegt projectleider Adriaan Guldemond.

Het praktijknetwerk ging dit voorjaar van start. Projecten LTO Noord, Centrum Landbouw en Milieu (CLM) en agrarische natuurvereniging Water, Land & Dijken voeren het uit. Hoofdaanvrager is voorzitter Sippe Bron van BoerenNatuur in Friesland. Hij maakt zich zorgen over een tekort aan goed kuikengras. Het gaat om het gewas van percelen met een uitgestelde maaidatum, zodat het moeilijk is om goed mozaïekbeheer uit te voeren.

Bron wil dat er meer en beter kuikenland komt en dat boeren dit leren te gebruiken als voer voor de melkkoeien. Want daar ligt vooral het knelpunt, zegt ook projectleider Guldemond van het CLM. „Boeren kunnen veel meer kuikengras aan hun melkvee voeren dan ze denken. Uit eerder onderzoek is al gebleken dat je zonder problemen 15 tot 20 procent kunt bijmengen in je gangbare kuilgras. Het praktijknetwerk is vooral bedoeld om deze kennis bij de boeren te krijgen.”

In het netwerk, waaraan circa zestig melkveehouders uit Noord-, Midden- en West-Nederland deelnemen, wordt gekeken naar de productie, de oogst en het voeren van het kuikengras. De afgelopen zomer gingen de deelnemers op excursie om kuikengrasland bij collega's in de praktijk te zien en te beoordelen en ervaringen uit te wisselen. Ook lieten ze voeranalyses maken van zowel hun gangbare percelen als het kuikengrasland. Deze analyses worden binnenkort besproken en van advies voorzien door deskundigen van adviesbureau Blgg en voerfabrikant De Heus, eveneens betrokken bij het praktijknetwerk.

Kuikengrasland is natuurlijk in eerste instantie bedoeld om kuikens van weidevo-

gels een optimale start te geven. Gruttokuikens bijvoorbeeld eten vooral insecten die ze voor 70 procent uit de vegetatie halen. Een gruttokuiken eet zo'n vijf- tot tienduizend insecten per dag, vertelt Gerrit Gerritsen van Vogelbescherming tijdens de veldexcursies aan de deelnemende boeren.

Een kuiken gaat op zoek naar insecten door zich te bewegen door het gras. Hoe gemakkelijker de insecten te vangen zijn, des te minder energie dit van het kuiken vraagt en des te groter de overlevingskansen zijn. Het voordeel van kruidenrijk kuikengrasland ten opzichte van gangbaar grasland is dat er relatief grotere insecten voorkomen en dat de structuur opener is waardoor het kuiken zich gemakkelijker kan verplaatsen terwijl het ook meer schuilmogelijkheden biedt.

GROEI TEMPEREN

Om op of na 15 juni gras te kunnen oogsten met een goede kwaliteit, is het van belang dat de begingroei wordt getemperd. Dat kan door aan het begin van het seizoen niet of weinig te bemesten. „De meeste boeren doen dit al”, zegt Guldemond.

Daarnaast vertraagt ook een hoger waterpeil in het voorjaar de grasgroei, terwijl de vogels er bovendien gemakkelijker naar wormen kunnen zoeken. „Bemesting en waterpeil zijn belangrijke knoppen waar de boer zelf aan kan draaien en waarmee hij de kwaliteit van het kuikengras kan verhogen.” Het tweede jaar van het praktijknetwerk diepen de deelnemers deze mogelijkheden verder uit.

Dit jaar gaat het vooral om de oogst en het voeren van het gras. De melkvee-

Anton Stokman kiepert natuurhooi bij het vers gemaaid gras, voegt hier vervolgens snijmais aan toe en draait dit voor de melkkoeien.

houders krijgen aan de hand van de voeranalyses adviezen hoe ze het geoogste kuikengras het beste kunnen voeren. Daarbij wordt gebruikgemaakt van de Advieswijzer Weidevogels, Grasgroei en Ruwvoer die is opgesteld door WUR Livestock Research, CLM en Projecten LTO Noord.

Een deel van de boeren maakt van het kuikengras hooi dat wordt verkocht als paardenvoer. Ook het eigen jongvee en de koeien krijgen dit hooi wel gevoerd. Inkuielen is ook een optie, maar dan is het wel van belang dat het vochtgehalte niet te hoog is. Deze kuil bevat relatief veel structuur en is daarom goed voor de penswerking. Kuikengras is daarom niet alleen geschikt voor jongvee en droge koeien, maar voor al het melkvee, stelt Guldemond.

„Als je kuikengras op een goede manier produceert, kan het een belangrijk deel van je rantsoen worden. Zo krijgt kuikengrasland een functie binnen de gehele bedrijfsvoering. Dit vraagt een omslag in denken van veel melkveehouders. Als je de kwaliteit van kuikengras verbetert, is een grote slag te slaan in zowel de weidevogelbescherming als de gezondheid van koeien.”

IDA HYLKEMA

Zomerhooi door vers gras

Anton Stokman uit Koudum heeft een intensief melkveebedrijf met 250 melkkoeien op 130 hectare. Hiervan is 40 hectare beheersgras met uitgestelde maaidatum. Dit ligt in de Haenmeer, die hij samen met een aantal veehouders in beheer heeft van Staatsbosbeheer. De Haenmeer staat bekend om de hoge aantallen grutto's. „Het natuurland is een belangrijk onderdeel van het bedrijf. We willen het zo efficiënt mogelijk gebruiken en integreren in het melkveebedrijf”, zegt Stokman. „Hoe dat precies moet, is nog een zoektocht.”

Stokman heeft de afgelopen zomer hooi gewonnen van het natuurland en dit in de ladewagen kort gesneden. Dit hooi ligt opgeslagen op het voerpad van de oude ligboxenstal en wordt gemengd met vers gras. „Zo kunnen we op een voordelige manier iedere dag structuur aan onze melkkoeien voeren”, legt de melkveehouder uit. Zo nodig kan er ook nog snijmais bij het gras en het hooi worden gevoerd.

Niet al het natuurland levert geschikt voer voor de melkkoeien. „Een deel heeft een botanische doelstelling en is te slecht om als voer te winnen. Dit gebruiken we als strooisel voor de stroboxen. Na gebruik mengen we het met mest en laten we het op het bedrijf voorcomposteren, waarna we het terugbrengen naar het natuurgebied. Zo heb je de kringloop rond.”

Aparte balen voor het voerhek

Wim Terlouw heeft een extensief melkveebedrijf op Marken met zeventig melkkoeien op 60 hectare. Qua weidevogels is het bedrijf met 120 tot 130 nesten zeker niet extensief te noemen. „De weidevogels hebben hier altijd al gezeten”, vertelt Terlouw. Het land is vrij nat en vrij laat; ideale omstandigheden voor weidevogels.

Het meeste gras wordt met 40 procent droge stof in vierkante balen gekuild. In het stalseizoen krijgen de koeien iedere dag een gevarieerd menu. Niet als 'stampot' in een voermengwagen, maar gescheiden voor het voerhek. „Ik heb alle balen in zes rijen opgesteld en pak eens in de twee dagen uit elke rij een baal die ik voor het voerhek zet. Zo krijgen de koeien zowel voorjaars- als kuikengras en najaarskuil. Een soort lasagnevoeren, maar dan apart ingekuild.”

De '15-juni-balen' gaan zeker niet als laatste op. „De eerste snee hebben ze het liefst, maar het kuikengras vinden ze ook lekker. „Het rantsoen voor de melkkoeien bestaat voor circa 30 procent uit kuikengras. Na twee dagen schuift het restant van de balen naar het jongvee en droge koeien. „Ik schat dat dat ongeveer een baal is.” Het kuikengras krijgt in het voorjaar alleen een drijfmestgift. „Laat maaien en veel bemesten gaan niet samen. Het gras moet langzaam groeien, anders krijg je een veel te zware maaisnede. Dat gaat ten koste van je grasmat.”

Terlouw is deelnemer aan het praktijknetwerk om te kijken hoe andere boeren beheersgras in hun bedrijfsvoering opnemen. „Ik heb wel het idee dat ik het goed doe, maar je kunt altijd van elkaar leren.”

Als je de kwaliteit van kuikengras verbetert, is een grote slag te slaan in zowel de weidevogelbescherming als de gezondheid van koeien.

Foto's: Ida Hylkema